

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SGK. /101

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/5733
Karar No. 2022/11772
Tarihi: 05.10.2022

●EMEKLİ SANDIĞI KANUNU KAPSAMINDA YAŞLILIK AYLIĞI BAĞLANMASI VEYA AYLIĞIN KESİLMESİ DAVALARINDA İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞU

ÖZETİ 5510 sayılı Kanunun geçici 4'üncü maddesi gereğince, 5434 sayılı Kanun kapsamında bağlanan aylığın kesilmesine ilişkin Kurum işleminin iptali ve emekli aylığının yeniden bağlanması istemine ilişkin eldeki uyumsuzluğun çözümünde; 5434 ve 5335 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak olup, 506 veya 5510 sayılı Kanunların uygulama yeri bulunmadığından, sözü edilen 134 ve 101'inci madde hükümlerine göre sınırlı yetki ile donatılmış iş mahkemeleri görevli olmayıp, bu tür davaların idari yargının görev alanı içerisinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

DAVA: Dava, 5434 sayılı Kanun kapsamında bağlanan emekli aylığının kesme işleminin iptali ve emekli aylığının yeniden ödenmesi istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne dair verilen karara karşı davalı vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesince istinaf başvurusunun kabulü ile davanın reddine karar verilmiştir.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesince verilen kararın, davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi Kezban Çetin tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-İSTEM:

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; Davacının emekli öğretmen olduğunu, emekli sandığına bağlı olarak davalı kurumdan emekli maaşı aldığını, davacının dersane konusunda faaliyet gösteren ve 2008 yılına Ticaret Sicil

Gazetesinin 15/10/2008 tarihinde tescil edilerek kurulan şirkete ortak olduğunu, dava konusu şirketin bir müddet sonra ödemelerde güçlük çektiğini ve şirket hakkında icra takiplerinin başladığını, şirketin faaliyetinin 20/07/2011 tarihinde yapılan haciz ve muhafaza altına alma işlemi sonucunda son bulduğunu, 01/07/2013 tarihinden itibaren davalı kurum tarafından davacının emekli maaşından 1/3 oranında Sosyal Güvenlik Destek Primi kesintileri başladığını, bu kesintilerin halen devam ettiğini, davacının yapılan kesintiden haberdar olması üzerine derhal 1507/2013 tarihli yazı ile davalı kuruma müracaat edip şirketin ticari faaliyetinin resmi dairelerdeki kayıtlarından da anlaşılacağı üzere 22/11/2011 tarihinde tamamen sona erdiğini bu hususun Ödemiş Vergi Dairesi yoklama fişi ile sabit olduğunu, şirketin faaliyetlemiş gibi emekli maaşından kesinti yapılmasının yasal olmadığı bildirilerek kesilen ücretin tarafına ödenmesini ve kesintinin durdurulmasını talep ettiğini, yazılı müracaatın yanında kuruma defalarca başvuru yapıp kesintinin yasal olmadığını, emekli maaşından da kesinti yapılamayacağını bildirmiş ise de kurumca hiçbir olumlu yanıt verilmediğini, bunun üzerine davacı tarafından davalı kuruma Ödemiş 3. Noterliğinin 11/03/2014 tarih ve 01425 yevmiye nolu ihtarnamesini keşide ettiğini, bu ihtar da bir cevap verilmediğini, 02/08/2003 tarihinde yürürlüğe giren 4456 sayılı Kanununun 44. maddesi ile 1479 sayılı Yasanın ek 20. maddesine eklenecek hükümlere göre kesintinin ancak faaliyette olan ve kazanç sağlayan bir şirket ve ticari işletme sebebi ile yapılabileceğini, yine kesinti yapan kurumun kamu kuruluşu dahi olsa emekli maaşının haczedilemeyeceği ve kesinti yapılamayacağı da yasa hükmünde olduğunu, bu nedenlerle davanın kabulü ile davalı kurum tarafından davacının emekli sandığından almış olduğu emekli maaşından 01/07/2013 tarihinden itibaren SGGP adı altında yapılan kesintiye ilişkin kurum işleminin iptalini, 01/07/2013 tarihinden itibaren yapılan tüm kesintilerin yasal faizleri ile birlikte davalı kurumdan tahsili ile davacıya iadesini, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davalı üzerinde bırakılmasını talep ve dava etmiştir.

II-CEVAP:

Davalı Kurum vekili cevap dilekçesinde özetle; Davacı tarafın dilekçesinde davalı kurumca yapıla işlemin iptalini ve yapılan kesintilerin yasal faizi ile birlikte tahsilini talep ve dava ettiğini, davacının talebinin belirsiz alacak davası olarak açtığını, 6100 sayılı Yasanın " Belirsiz alacak ve tespit davası" başlıklı 107. maddesi 1. fıkrasının "Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkansız olduğu hallerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir." şeklinde olduğunu, davacının asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle dava açması gerektiğini, davacının talep sonuç kısmında miktar belirtmeksizin talepte bulunduğunu, bu nedenle davacının dava şartı niteliğindeki bu eksikliği gidermesi gerektiğini, yoksa davanın reddine karar verilmesi gerektiğini, davacının Beş-Er Eğitim Tarım Hay Turz Gıda İnş San

Ltd Şti şirket ortaklığı nedeniyle 20/05/2009 tarihinden itibaren 5510 sayılı Yasa'nın 4/b tabi sigortalı olarak tescil edildiğini, Ticaret Sicil Kayıtlarına göre davacının şirket ortaklığının halen devam ettiği ve yasal anlamda ortaklığının son bulmadığını anlaşıldığını, davacının şirket ortaklığının devam etmesi nedeniyle dava konusu kurum işleminin usul ve yasaya uygun olduğunu, davacının aylıklarından 20/05/2009 tarihinden itibaren %15 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilmesi gerekirken kesintinin yapılmadığını anlaşıldığını, bu sebeple davacının birikmiş SGDP borcu 5510 sayılı Yasanın 30'uncu maddesi kapsamında davacının emekli maaşından kesilerek tahsil edildiğini, açıklanan bu nedenlerle açılan davanın reddini, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davacı üzerinde bırakılmasını talep etmiştir.

III-MAHKEME KARARI:

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

İlk Derece Mahkemesince, davacının davasının kabulü ile, davacının 05/07/2013 tarihinden itibaren emekli sandığından almış olduğu maaşından yapılan kesintilerin yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, karar verilmiştir.

Davalı SGK vekili, istinaf dilekçesinde özetle; yetersiz ve hüküm kurmaya elverişsiz bilirkişi raporuna dayanarak davanın kabulü yönünde karar verilmesinin hukuka aykırı olduğunu beyanla, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

B-BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARI

Bölge Adliye Mahkemesince; 'Davalı SGK Başkanlığı vekilinin istinaf talebinin kabulü ile; Ödemiş 1. Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi'nin 14.05.2019 tarih, 2018/1010 Esas ve 2019/484 Karar sayılı kararının Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b.2 maddesi uyarınca kaldırılmasına davanın reddine, karar verilmiştir.

IV-TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU VE NEDENLERİ:

Davacı vekili davanın kabulüne karar verilmesini talep etmiştir.

V-İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE ESASIN İNCELEMESİ:

Görev konusu, kamu düzeni ile ilgili olup, mahkemelerce yargılamanın her aşamasında re'sen ele alınması gereken bir husustur.

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 1'inci maddesiyle; Maliye Bakanlığı'na bağlı olmak ve bu Kanunda yazılı emeklilik işlerini görmek üzere Ankara'da, tüzel kişiliğe sahip Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kurulmuş ise de, 20.05.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 43'üncü maddesiyle, 5434 sayılı Kanunun bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmış, devredilen kurumlar ve devre ilişkin hükümler içeren geçici 1'inci maddesiyle de, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı, hiç bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla, görevleri ile

birlikte, 1'inci maddeye dayanılarak kurulan kamu tüzel kişiliğine sahip Sosyal Güvenlik Kurumu'na devredilmiştir.

Anayasanın 125'inci maddesinin birinci fıkrası ile, "idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır"; ve yine Anayasa'nın 37'nci maddesi ile "Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz". Anayasanın 125'inci maddesinde yer verilen kural, yönetimin/idarenin kamu hukuku ya da özel hukuk alanına giren tüm eylem ve işlemlerini kapsamaktadır.

01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun'un geçici 4'üncü maddesinde; "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 08.06.1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malûllüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 08.02.2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanunda kendileri için belirtilmiş olan şartları haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunur. Ancak, 5 ilâ 10 yıl arasında fiili hizmet süresi olan iştirakçilerden dolayı dul ve yetim aylığı almakta olanların, aylık ve diğer ödemeleri, bu Kanunun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerindeki şartları haiz oldukları müddetçe devam edilir... Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri ayrıca dikkate alınır." hükmü öngörülmüştür.

Öte yandan, "Uyuşmazlıkların çözüm yeri" başlığını taşıyan; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 134'üncü maddesinde, bu Kanunun uygulanmasından doğan uzlaşmazlıkların, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görüleceği, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 01.10.2008 günü yürürlüğe giren 101'inci maddesinde de, bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan durumlarda, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görüleceği hüküm altına alınmıştır.

İş mahkemeleri, esas olarak iş ve sosyal güvenlik hukuku uygulamasından kaynaklanan bireysel ve toplu hak uyuşmazlıklarını çözmek üzere, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununa dayanılarak kurulmuştur.

Bu kapsamda Sosyal Güvenlik Kurumu'nun prim ve diğer alacaklarının hesaplanması, sigortalı olma hakkının kazanılması ya da kaybedilmesi, işçilik alacaklarının belirlenmesi gibi kendi içinde bütünlük ve uzmanlık gerektiren konular bu mahkemelerin görev alanına girmektedir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, idari nitelikteki bir davanın hukuk mahkemesine açılması durumunda izlenecek sürece ilişkin olarak 6100 sayılı Hukuk

Muhakemeleri Kanunu ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanununda birbirini tamamlayan düzenlemeler yer almaktadır. 6100 sayılı Kanunun 114. maddesinde, yargı yolunun caiz olması durumu, dava koşulları arasında sıralanmış, 115. maddesinde, dava koşulu eksikliğini saptayan mahkemece davanın usulden reddine karar verileceği belirtilmiştir. 2577 sayılı Kanunun 2. maddesinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve amaç yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları ile idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenlerce açılan tam yargı davaları idari dava türleri olarak sıralanmış, 9. maddesinde, çözümlenmesi Danıştay'ın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girmesine karşın, adli yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi durumunda, bu konudaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren 30 gün içinde görevli mahkemede dava açılabileceği, görevsiz yargı makamına başvuru tarihinin, Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edileceği, adli yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra, anılan 30 günlük süre geçirilmiş olsa da idari dava açılması için öngörülen süre henüz dolmamış ise bu süre içinde idari dava açılabileceği bildirilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar ışığı altında yapılan değerlendirme sonucu; 5510 sayılı Kanunun geçici 4'üncü maddesi gereğince, 5434 sayılı Kanun kapsamında bağlanan aylığın kesilmesine ilişkin Kurum işleminin iptali ve emekli aylığının yeniden bağlanması istemine ilişkin eldeki uyuşmazlığın çözümünde; 5434 ve 5335 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak olup, 506 veya 5510 sayılı Kanunların uygulama yeri bulunmadığından, sözü edilen 134 ve 101'inci madde hükümlerine göre sınırlı yetki ile donatılmış iş mahkemeleri görevli olmayıp, bu tür davaların idari yargının görev alanı içerisinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurularak, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken, mahkemece hatalı değerlendirme sonucu, işin esasına girilerek, yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O hâlde, davacı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesinin istinaf başvurusunun kabulüne ilişkin kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi kararının yukarıda açıklanan nedenlerle HMK'nın 373/2 maddesi gereği **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek halinde temyiz eden ilgiliye iadesine, dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 05.10.2022 gününde oybirliğiyle karar verildi.